

Werkgever gaat zieltjes winnen voor leeglopende vakbonden

Voorman AWWN wil voorkomen dat draagvlak voor cao's verdwijnt

Johan Leupen en Rik Winkel
Den Haag

Werkgevers moeten zich inspannen om de leegloop van de vakbeweging te helpen stoppen. Er komen experimenten bij bedrijven om de vakbond actief te promoten onder nieuwe werknemers, door flyers te verspreiden en proeflidmaatschappen aan te bieden tegen gereduceerd tarief. Bij succes kan een landelijke uitrol volgen.

De opmerkelijke steun voor de vakbeweging is onderdeel van een breed pakket aan voorstellen van werkgeversvereniging AWWN om de arbeidsmarkt en het stelsel van sociale zekerheid te verbouwen. Algemeen directeur Harry van de Kraats maakt zich zorgen over het afbrokkelende draagvlak van de vakbonden, zegt hij in een gesprek met het FD over de plannen die vandaag naar buiten komen.

'Het is in het belang van het bedrijfsleven een vakbond als gesprekspartner te hebben'

Aan het pakket hangen ook voorstellen om de zeggenschap van werknemers te vergroten. 'Ik geloof heilig in "countervailing power" (onafhankelijke tegenmacht, red.)', zegt Van de Kraats. 'Het is ook in het belang van het bedrijfsleven een kritische vakbond als gesprekspartner te hebben, en om te voorkomen dat het draagvlak onder de cao wordt weggeslagen.'

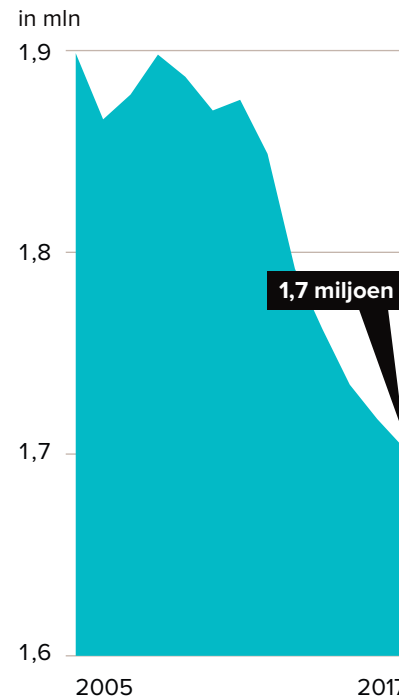
De voorkeur om met een professionele tegenpartij aan tafel te zitten, zeker in cao-onderhandelingen, neemt niet weg dat werkgevers ook openstaan voor alternatieven. 'Je moet het eerst proberen met de vakbond, maar als dat niet kan, kun je ook uitwijken naar een ondernemingsraad, een bedrijfsbond of zelfs nieuwe vormen, zoals PO in Actie.' Dat is de club van basisschoolleraars die vorig jaar als Facebook-groep van de grond kwam en tijdelijk als vakbond opereerde.

De cao-coördinator FNV Zakaria Boufangacha zegt in een reactie positief te zijn over de acties, maar komt ook met een waarschuwing: de werkgever moet niet zomaar naar de or stappen als hij zijn zin niet krijgt bij de vakbond, zoals bij Jumbo is gebeurd.

Als alternatief voor het traditionele cao-overleg stelt de AWWN ook voor te

Leegloop bij vakbonden

Totaal aantal leden vakverenigingen

© FD | Bron: CBS

experimenteren met voorverkiezingen. Werknemers zouden voorafgaand aan de onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden online kunnen kiezen door welke partij zij zich willen laten vertegenwoordigen. Aan elke stem hangt een bedrag, bijvoorbeeld een tientje, waarmee de gekozen partij deels wordt gefinancierd.

Afgelopen zomer bleek uit CBS-cijfers dat het aantal vakbondsleden het laagste punt heeft bereikt sinds 1990, met een verlies van 200.000 leden sinds 2012. Waar sommige grote werkgevers zich verkneukelen over de afglidende machtspositie van bijvoorbeeld de FNV, ziet de werkgeversvoorman een zorgelijke trend. Van de Kraats is bang voor de teloorgang van de polder: als sociale partners niet meer representatief zijn, verliezen ze het recht van spreken op belangrijke arbeidsmarktthema's. Zo ziet hij dat werkgevers en werknemers steeds minder goed in staat zijn sociale bescherming te organiseren. 'Wij zien de opdrachteeconomie opkomen. Die krijgt een nieuwe impuls via platforms zoals Deliveroo en Uber.'

➔ **Vervolg op pagina 3**

'Groep onverzekerden groeit uit tot een steeds groter risico'

← Vervolg van pagina 1

Tegelijkertijd daalt het aantal zzp'ers dat zichzelf verzekert tegen arbeidsongeschiktheid. Ik vind het voor de houdbaarheid van het sociale stelsel onverantwoord dat er honderdduizenden onverzekerde zzp'ers rondlopen in Nederland.'

Van de Kraats hamert daarom op een verplichting voor zelfstandigen om zich tegen arbeidsongeschiktheid te verzekeren. Die verzekering wil hij onderbrengen bij private partijen, die niemand mogen weigeren. Dit voorstel is omstreden in werkgeverskringen, aangezien het de zzp-tarieven opdrijft en kan worden uitgelegd als aantasting van de ondernemersvrijheid.

'Ik maak me in sommige werkgeverskringen niet populair met mijn voorstel', zegt Van de Kraats. 'Maar ik heb hier ondertussen met wel duizend mensen over gesproken. We blijven maar rekening houden met allerlei deelbelangen, daar zijn we heel goed in in Nederland. Maar dit is in het algemeen belang en er moet een keer een besluit vallen. Die groep onverzekerden groeit op de lange termijn uit tot een steeds groter risico.'

Datzelfde geldt voor de tekortschietende pensioenopbouw bij veel zelfstandigen. De AWWN-voorman wil dat het voor zzp'ers gemakkelijker wordt om voor een pensioen te sparen. Pensioenfondsen moeten toegankelijker worden voor buitenstaanders en zelfstandigen dienen de premie voor zowel arbeidsongeschiktheid als pensioen ruimer te kunnen opvoeren als aftrekbare bedrijfskosten.

In ruil daarvoor is de AWWN bereid afstand te doen van de zelfstandigenaftrek, tot dusver een heilig huisje voor veel ondernemers. 'De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt gaan razendsnel. Flexwerkers investeren te weinig in hun ontwikkeling, en de arbeidsproductiviteit stijgt in Nederland al minder

Harry van de Kraats M. ALDERS

dan in omringende landen.'

Van de Kraats pleit voor een 'nieuw huis van sociale zekerheid'. 'In tijden van laagconjunctuur was de cao de veilige haven. Tegenwoordig gaan de zzp-tarieven in de bouw door het dak als de markt aantrekt. We moeten naar een nieuw evenwicht toe. De ondernemer houdt de winstvrijstelling plus startersaftrek en een stukje zzp-aftrek. Zelfstandigen die in de hoogconjunctuur niets overhouden, zijn misschien geen ondernemer en moeten op zoek naar een baan.'

Om te voorkomen dat een minimumtarief voor zzp'ers afketst op Europees-rechtelijke en mededingingsbezwaren pleit de AWWN voor zogeheten sectorcodes. Werknemers, zzp'ers en werkgevers-opdrachtgevers moeten deze richtlijnen per sector afspreken.

De vereniging wil iedere werkende uitrusten met een 'competentiepaspoort' en een deel van de werkloosheidspremies inzetten om potentiële werklozen al voor hun ontslag aan ander werk te helpen. Hoewel uitkeringsinstantie UWV wat hem betreft wel de 'regie' houdt, zou het zoeken naar 'doorstartbanen' worden uitbesteed aan uitzendbureaus en private opleiders.